

Список використаних джерел

1. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців 4 грудня 1989 року. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_103#Text (дата звернення: 13.11.2021).
2. Найманство в міжнародному праві: Веб-сайт Наукова спільнота : URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2137/> (дата звернення: 13.11.2021).
3. Визначення поняття «найманець» в міжнародно-правових актах універсального характеру. Веб-сайт : Науковий блог «Національний університет «Острозька академія»» URL: <https://naub.oa.edu.ua/2011/vyznachennya-ponyattya-najmanets-v-mizhnarodno-pravovyh-aktah-universalnoho-harakteru/> (дата звернення: 13.11.2021).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Грушко М. В.

ГЛУГАН ВЛАДИСЛАВА СЕРГІЙВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ГАРМОНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Важливим елементом у галузі судового співробітництва країн – членів Європейського Союзу є зближення (гармонізація) їх кримінального законодавства. Це питання є одним з найбільш важливих аспектів співпраці між державами-членами. Майже з тридцяти років Європа намагається поліпшити свою спільну діяльність щодо співпраці в кримінальних справах шляхом, зокрема, гармонізації кримінального законодавства.

Дослідження цього питання викладені в навчально-методичній літературі (наприклад, підручники С.Ю. Кашкина, А.О. Четверикова, П.А. Калініченко «Право Європейського союзу» та в інших літературних джерелах. На основі результатів дослідження визначних вчених метою цієї роботи є представлення становлення і розвиток поточного стану судової співпраці у кримінальних справах в рамках ЄС.

Співпраця у кримінальних справах між державами-членами ЄС почалася 1975 року. Тоді, під час засідання Європейської Ради, була створена неформальна група – TREVI (тероризм, радикалізм, екстремізм, насильство) TREVI була форумом для оперативного співробітництва між міністерствами юстиції та внутрішніх справ країн – членів ЄС. Вона функціонувала до набрання чинності Договору про функціонування Європейського Союзу. Наступним кроком щодо поліпшення співпраці став

Шенгенський договір від 14 червня 1985 року, реалізований через Шенгенську конвенцію від 19 червня 1990 року. Важливо пам'ятати, що Шенгенський договір не тільки ліквідував кордони, але і ввів у дію Шенгенську конвенцію контролю між державами-членами, але також передбачає поглиблення співпраці в галузі боротьби зі злочинною поведінкою, а також розширення оперативного співробітництва [3, с. 93]. Очевидно, що співпраця європейських держав у галузі кримінального права йде далі, ніж ЄС; однак саме Маастрихтський договір вперше врегулював питання системи правосуддя і внутрішніх справ. З моменту його прийняття Союз ґрунтувався на, так званих, трьох стовпах – третій був присвячений співпраці поліції і судових органів у кримінальних справах. Однією з головних цілей ЄС є створення та реалізація «простору свободи, безпеки та правосуддя», за вирішальної ролі Ради та Комісії, що зазначено у статті 11 Договору про функціонування Європейського Союзу [2] Європейський судовий простір являє собою елемент «простору свободи, безпеки і правосуддя» і охоплює співпрацю як у кримінальних, так і в цивільних справах.

Розділ VI Договору про Європейський Союз встановлює співпрацю у кримінальних справах як предмет міждержавного співробітництва. Загальні рамки включають співпрацю поліції і судових органів співпрацю в кримінальних справах, а також у запобіганні та боротьбі з расизмом і ксенофобією [1]. Співпраця в судовій сфері покликана полегшити і прискорити співпрацю між компетентними міністерствами та судовими або прирівняними до них органами держав-членів щодо судових розглядів і виконання судових рішень. Воно також спрямоване на полегшення екстрадиції між державами-членами, зближення кримінальних норм держав-членів, запобігання юрисдикційним конфліктам і, нарешті, на вжиття заходів, що встановлюють мінімальні правила, що належать до складових елементів кримінальних діянь і покарань в областях, визначених ТЕС [4, с. 175]. Відповідно до Маастрихтського договору в рамках третього компонента можуть бути прийняті три різних інструменти: спільні позиції, спільні заходи та конвенції. Конвенції, як договори регульовані міжнародним публічним правом, виявилися неефективними, оскільки вони не були ратифіковані всіма державами-членами. Крім того, процедура ратифікації була тривалою. Також, інші інструменти третьої опори виявилися недостатніми. Більш тісні контакти між державами-членами вимагали впровадження більш ефективних інструментів.

У пошуках адекватних рішень Амстердамський договір (який набув чинності 1 травня 1999 року) ввів рамкове рішення як особливий інструмент третьої опори. Крім того, під час Європейської ради в Тампері в 1999 була прийнята п'ятирічна програма дій. Її основними цілями були: гарантувати свободу

пересування людей, забезпечення безпеки громадян ЄС, полегшення доступу до системи правосуддя та взаємне визнання судових рішень та їх ефективне виконання на території держав-членів ЄС. Незважаючи на ці складні цілі, знову виявилось складним створити ефективні рамки співпраці. Подальша п'ятирічна програма дій (Гаазька програма) 2005 року також була спрямована на зміцнення співпраці між державами-членами. Більш тісне співробітництво розглядалось як засіб забезпечення основних прав і мінімальних процесуальних гарантій, а також доступу до правосуддя; боротьби з транснаціональною організованою злочинністю та запобігання терористичним загрозам; продовження взаємного визнання судових рішень у цивільних і кримінальних справах [5, с. 400]. На жаль, також ця ініціатива не внесла будь-яких значних інституційних змін, які могли б позитивно вплинути на ефективність співпраці держав-членів. До Лісабонської реформи, відповідно до статті 34 Договору про функціонування Європейського Союзу [2] для досягнення цілей Союзу, Рада могла використовувати певні заходи, а саме приймати спільні позиції, рамкові рішення для наближення правових норм у державах-членах, рішення для досягнення інших цілей і конвенції, рекомендовані до прийняття державами-членами. Однак і ці рішення виявилися неадекватними для зближення правових систем держав-членів. Тому був зроблений наступний крок – прийняття Лісабонського договору [6, с. 112].

Список використаних джерел

1. Договір про Європейський Союз // Європейський Союз : Основоволожні акти в редакції Лісабонського договору з коментарями / відп. ред. С. Ю. Кашкін. М. : ІНФРА-М, 2008. Ст. 29.
2. Договір про функціонування Європейського Союзу // Європейський Союз : Основоволожні акти в редакції Лісабонського договору з коментарями / відп. ред. С. Ю. Кашкін. М. : ІНФРА-М, 2008. Ст. 11, 34.
3. Кашкин С. Ю., Четвериков А. О., Калининченко П. А. и др. Право Европейского Союза : учебное пособие / отв. ред. С. Ю. Кашкин. 3-е изд., перераб. и доп. М. : Проспект, 2011. 93 с.
4. Шамсутдинова Р. Р. Пространство свободы, безопасности и правосудия Европейского союза: становление, развитие и основные формы сотрудничества государств-членов : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Шамсутдинова Рамиля Равиловна ; Казанский государственный университет им. В. И. Ульянова-Ленина. Казань, 2009. 175 с.
5. Європейський Союз : підручник / В. І. Абрамов, О. Ф. Деменко, О. П. Демчук та ін. К. : НАОУ, 2006. 400 с.
6. Бирюков М. М. Европейское право до и после Лиссабонского договора. М., 2009. 112 с.

Науковий керівник: д.ю.н., професор, професор кафедри Сурілова О. О.